

แบบเรียน แผนกวิชาสามัญ

ประดุมจรรยา

(เฉพาะผู้ที่เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕)

รองอำมาตย์โท สนิท ศุขสุมาน เรียบเรียง

พิมพ์ครั้งที่สอง ๕๐๐๐ ฉบับ

พ.ศ. ๒๔๗๕

ราคาเล่มละ ๑๑ สตางค์

พิมพ์จำหน่ายที่โรงพิมพ์ศรีหงส์

มูมณฑลอุดรธานี จังหวัดพระนคร

สงวนลิขสิทธิ์

แบบเรียน แผนกวิชาสามัญ

ประถมศึกษา

เล่ม ๒

(เฉพาะผู้ที่เรียนชั้นประถม ๓ เท่านั้น)

รองอำมาตย์โท สนิท คุชฌมาน เรียบเรียง

พิมพ์ครั้งที่สอง ๕๐๐๐ ฉบับ

พ.ศ. ๒๔๗๘

ราคาเล่มละ ๑๐ สตางค์

พิมพ์จำหน่ายที่โรงพิมพ์ศรีหงส์

มุกดถนนอุณากรรณ จังหวัดพระนคร

สงวนลิขสิทธิ์

313

170

ว 216 21

คำนำ (พิมพ์ครั้งแรก)

การสอนหรือการเรียนวิชารวยานี้ ความมุ่งหมายต้อง
การให้ผู้เรียนประพฤติตามได้ด้วย ไม่ใช่สอนหรือเรียนเพียง
สักแต่ให้รู้เท่านั้น การเรียนรวยานอยู่ที่ประพฤติตามได้
จริง ๆ จึงจะเรียกว่าได้ผล แม้ข้อแนะนำหรือบทสอนสูง
กว่าวัยของเด็ก ๆ ก็ปฏิบัติได้ยาก

ในการเรียบเรียงหนังสือประถมรวยานนี้ ถ้อยหลัก ๒
ประการ คือ ๑. คือกถึงอายุของเด็กผู้ที่จะเรียนทั้งหญิงและ
ชายในวัยนั้นว่า ๆ ๆ มีความตรึงตรอง ความจดจำ มีการ
เคลื่อนไหว และควรมีหน้าที่อะไรอย่างนี้จะเหมาะแก่บทสอน
ในหนังสือนี้ และ ๒. ได้พยายามดำเนินตามความมุ่งหมาย
ของกระทรวงธรรมการ ตามประมวลศึกษาพิเศษภาค ๑ แต่
ได้จัดทำข้อความเข้าพวกเข้าหมักกัน เช่นเรื่องเคารพก็ให้อยู่
ในความเคารพ เรื่องการเป็นผู้มีใจก็มักอยู่ในเรื่อง ความ
สามัคคี เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้การเรียนการสอนสะดวกขึ้น
เท่านั้น.

ร.อ.ท. สนิท สุขสมาน

จังหวัดพระนคร

วันที่ ๗ เดือนเมษายน พุทธศักราช ๒๔๗๗

บัญชีเรื่อง

บทที่ ๑	ความซื่อตรง	หน้า ๑
บทที่ ๒	มรรยาทในการรับประทาน	๙
บทที่ ๓	มรรยาทอันงาม	๑๗
บทที่ ๔	การต้อนรับแขก	๒๓
บทที่ ๕	การงาน	๒๗
บทที่ ๖	ความสามัคคี	๓๓

บทที่ ๑

ความซื่อตรง

๑. เด็กทุกคนต้องจำไว้ว่า ถ้าอยากให้
ผู้อื่นรักใคร่แล้วจะต้องเป็นผู้ที่ไม่พูดปด การพูดปด
นั้นเมื่อเขาจับได้เสียคราวหนึ่งแล้ว คราวหลังเขา
ก็ไม่เชื่อต่อไป เพราะคนพูดปดนั้นเป็นคนพูดไม่
ตรงกับความจริง คนทุกคนที่ไ้ถามพูดจากัน ต่าง
คนก็ต่างที่จะไ้ฟังคำพูดที่เป็นความจริง ถ้าหากเรา
ไม่เอาความจริงมากล่าวแล้ว เขาก็ย่อมรังเกียจ
หมดความเชื่อถือไว้วางใจ ไม่อยากพูดจาหรือเล่น
หัวด้วย ชื่อว่าไม่มีผู้รักใคร่เรา เห็นไ้ว่าการพูด
ไม่จริงนั้นให้โทษแก่ผู้ประพฤติมาก

๒. ผู้ที่พูดปดต่อผู้อื่นมักเป็นคนที่ชอบกระทำ
ผิด หรือคิดหลอกลวงเขาให้เข้าใจผิดไปจากความจริง
เด็กที่ทำผิดเช่นลักษณะ โมขของของผู้อื่นมาเป็น

ของของตบซึ่งเป็นความประพฤติกเลวทรามนั้น เมื่อ
 เจ้าของเขาถามว่า เอาของเขาไปหรือเปล่า? ก็
 ตอบว่าไม่ได้เอาไป เช่นนี้เรียกว่าพูดปด หรือ
 เพื่อนนักเรียนถามขอความรู้จากตนเรื่องเลขที่ตนทำ
 ได้ถูกต้อง ก็แก้งพูดบอกว่าตนทำไม่ได้ เพื่อ
 ให้เขาเข้าใจผิดเช่นนั้น เรียกว่าหลอกหลวงให้เขาเข้าใจผิด

๓. การเล่าเรียนและการงานทั้งหลายตลอดจน
 การเล่น ทุกคนต้องการความจริงด้วยกันทั้งนั้น ถ้า
 ไม่มีความจริงต่อกันหรือมีแต่การหลอกหลวงกันแล้ว
 ก็ไม่เป็นการเรียนไม่เป็นการงาน หรือแม้การเล่น
 ก็จะเป็นการเล่นที่ดีไม่ได้ ผู้ที่มีความซื่อตรงย่อม
 พูดแต่สิ่งที่เป็นความจริงเสมอ การเรียนก็จะเรียน
 ได้ไต่ยรวดเร็ว การงานก็จะเป็นผลสำเร็จ และการ
 เล่นก็เป็นระเบียบเรียบร้อย ประสานความสัมพันธ์
 แห้งกันและกันได้ดี เมื่อเด็ก ๆ ได้เห็นโทษของการ
 พูดปดพูดหลอกหลวงดังนั้นแล้ว ต้องประพฤติดนให้

เป็นคนพูดจริงเสมอ จึงจะนับว่าเป็นเด็กที่มีความ
ซื่อตรง

๔. ขณะที่เราเฉลียว หรือเนื่องจากการ
ที่เราคิดไม่ทัน ได้กระทำผิดไปแล้ว เช่นได้กล่าวถึง
เรื่องของเพื่อนคนหนึ่งให้เพื่อนอีกคนหนึ่งฟัง ซึ่งไม่
นึกว่าเพื่อนคนที่ถูกกล่าวหาจะโกรธเช่นนั้น เมื่อรู้
ว่าเป็นการขี้ใจเขา เราควรรับผิดและขอโทษเขาเสีย
หรือเราเล่นลูกหนึ่งเตะขึ้นไปโดนกระจกหน้าต่างของ
โรงเรียนแตก เมื่อครูถามหาตัวผู้กระทำแตกเราต้อง
รับผิด เด็กที่ทำผิดแล้วไม่ยอมรับว่าตนผิดนั้นเป็น
การผิดสองต่อ คือผิดทำของเสียหายอย่างหนึ่งแล้ว
ยังผิดที่พูดไม่ตรงกับความจริงอีกอย่างหนึ่ง เมื่อ
เป็นเช่นนั้นเราทำผิดก็ต้องรับผิดเสีย โดยดี เรียกว่า
ผิดแต่อย่างเดียว ทั้งจะได้รับชมว่าเป็นผู้กล้ากล่าว
ความจริงด้วย

๕. บางคนพทปตเพื่อการโกง เมื่อโกงเขา
ได้แล้วก็ปกปิดไม่ให้เขารู้ บางที่เขาอาจรู้เสียก่อน

ก็มี หรือมีฉะนั้นเขาก็รู้ภายหลัง เพราะคนโก่งนั้น มีสีหน้าไม่เหมือนคนที่ไมโก่ง เช่นผู้ใหญ่ใช้ให้เด็กไปซื้อของ เด็กไปซื้อมาแล้วโดยให้ส탕ค์แก่ผู้ขายจำนวนหนึ่ง แต่กลับมากล่าวผู้ใหญ่มากกว่านั้น สมมติว่าเด็กไปซื้อของมาเพียงราคา ๑๐ ส탕ค์ แต่บอกผู้ใหญ่ว่าซื้อ ๑๒ ส탕ค์ แล้วยกยอกเขา ๒ ส탕ค์นั้นไว้เสียตงนั้นก็ดี เด็กบางคนก่อนจะไปโรงเรียน ผู้ใหญ่ให้ไปหยิบส탕ค์ค่าอาหารกลางวันเอาเองวันละ ๕ ส탕ค์ แต่เด็กหยิบไปตง ๑๐ ส탕ค์ ตงนั้นก็ดี เรียกว่าเด็กทุจริตโก่งผู้ใหญ่ จงจำไว้ว่าผู้ใหญ่อย่าคิดโก่งหรือบีบบังผู้ใหญ่เลย เด็กดื้อยอมไม่ทุจริตกินเศษกินเลยเช่นนั้น

๖. เด็กบางคนเกียจคร้านไม่อยากมาโรงเรียน แต่กลัวผู้ใหญ่ทางบ้านจะทำโทษ แล้วหนีโรงเรียนไปเที่ยวเล่นเสีย เด็กชนิดนี้มักจะต้องทำใบลาปลอมถ้าครูว่าป่วย ถ้าครูต้องการให้ผู้ปกครอง

ทางบ้านรับรอง เด็กก็จะต้องปลอมลายมือชื่อผู้ปกครองลงไปโนใบลา. นับว่าผิดหลายอย่าง. คือผิดหนี้โรงเรียน ผิดที่ลาป่วยโดยไม่ป่วยจริง ผิดโดยหลอกลวงผู้ใหญ่ที่ไม่ไปโรงเรียน แล้วบิดบังความจริงไว้ ผิดโดยตนของตนไม่ได้เรียนเป็นการเสียเวลา และผิดโดยการปลอมลายมือชื่อผู้ปกครองเพื่อหลอกให้ครูเชื่อ ล้วนแต่เป็นความผิดอันชั่วร้ายทุกอย่าง การปลอมลายมือหรือชื่อผู้อื่น ถ้าเด็กคนใดประพฤติจนเคยตัวแล้ว โตขึ้นจะเป็นคนที่ไม่ได้เลย

๗. เด็กทุกคนจงจำไว้ว่า เมื่อใดมีความตั้งใจจะทำสิ่งใดแล้ว ต้องพยายามทำให้สำเร็จ จึงจะเรียกว่าตนมีความจริงแก่ตนเอง ถ้าตนของตนเองไม่มีความจริงแก่ตนเองแล้ว ก็จะไม่มีความจริงต่อคนอื่นไม่ได้ • เด็กบางคนรับปากกับครูว่าคืนนี้จะท้อจะเขียนสิ่งใดสิ่งหนึ่งแล้วก็ทำไม่ได้หรือไม่ได้ทำ เป็นการไม่ตรงกับคำพูดที่รับปากไว้ ผู้ที่จะทำตน

ให้ เป็นที่เชื่อถือแก่ผู้อื่นน เมื่อบีบปากกับใครว่า
 ตนจะทำอะไรแล้ว ต้องทำตามที่ได้พูดกับเขาไว้ให้
 ดำเนินจนได้ ฉะนั้นก่อนที่จะพูดอะไรหรือรับปาก
 กับใคร จึงจำเป็นต้องคิดเสียก่อนว่า จะกระทำตาม
 ที่ได้พูดไว้หรือไม่ มิฉะนั้นก็อย่าเพื่อบีบปาก ครั้น
 รับปากแล้วทำไม่ได้หรือไม่ได้ทำ เขาเรียกว่าเป็นคน
 ที่หาความจริงไม่ได้ ทำให้ผู้อื่นหมดความเชื่อถือ

๘. เพื่อแสดงตนของตนว่าเป็นคนซื่อตรง ย่อม
 ไม่ถือเอาของของผู้อื่นมาเป็นของของตัวเอง เพราะ
 สิ่งของของใครเจ้าของเขารัก เขาเสียตายของเขา
 ๒๒ เมื่อเด็กคนใดเก็บของได้ เช่นดินสอหรือ
 เครื่องเขียนของใครตกเราเก็บได้แล้ว ต้องพยายาม
 หาคำเจ้าของแล้วคืนให้แก่เขาเสีย หรือมิฉะนั้น
 ก็มอบให้ครูประกาศหาผู้ที่เป็นเจ้าของ เมื่อทำเช่นนั้น
 อย่างน้อยเจ้าของเขาก็ต้องมีความพอใจเรา เรา
 อย่างพอใจถือเอาสิ่งของอันเล็กน้อยนั้นมาเป็นของเรา
 เป็นอันขาด จึงจะเรียกว่าไม่เป็นคนเห็นแก่เด็ก ๆ

น้อย ๆ ทำดังนี้จะมีผู้พอใจรักใคร่มาก นับเป็นเด็ก
ที่มีความซื่อตรงใดคนหนึ่ง

(ข้อควรสำหรับการอ่านเอาเรื่อง)

๑. เด็กทุกคนถ้าอยากให้ผู้อื่นรักใคร่เชื่อ
ถือจะต้องไม่พูดปด เพราะการพูดปดนั้นทำให้ผู้
อื่นหมดความเชื่อถือไว้วางใจ

๒. คนที่พูดปดมักเป็นคนที่ชอบกระทำผิดเช่น
ลักขโมย หรือมีฉะฉานก็เป็นคนที่ชอบหลอกลวง
ให้ผู้อื่นเข้าใจผิด

๓. ถ้าไม่มีความจริงแล้วก็ไม่เป็นการเรียน
ทำงานหรือการเล่นอันดี ถ้าได้มีความจริง การ
เรียนก็เรียนได้เร็ว การงานก็สำเร็จ และการเล่น
ก็สนุกสนาน ประสานความสามัคคีกันได้ดี

๔. ถ้าเราพลาดพลั้งทำผิดเสียหยาบแก่ผู้อื่นต้อง
รับผิดและขอโทษเขา หรือถ้าเราทำผิดอย่างไรเราก็
ต้องรับผิด เรียกว่าผิดแต่สิ่งที่ผิดมาแล้ว อย่าให้
ผิดในการที่ต้องพูดอีก

๕. บางคนพูดปดเพื่อคดโกง เช่นซื้อของ ๑๐ สตางค์แล้วบอกว่า ๑๒ สตางค์ อีก ๒ สตางค์ นั้นเอาเสีย เรียกว่าเป็นการทุจริต หรือเรียกว่า เป็นคนกินเศษกินเลย คนที่ดีย่อมไม่ประพฤติ

๖. บางคนไม่อยากมาโรงเรียนหนีเที่ยวเล่น แล้วทำใบลาปลอมลงชื่อลายมือผู้ใหญ่รับรองมาให้ ครู เป็นการฉ้อโกงหลายอย่าง การปลอมลายมือหรือชื่อผู้อื่นนั้นเป็นความชั่วร้ายเลวทรามมาก ใครประพฤติก็เสียคน

๗. เมื่อได้มีความตั้งใจแล้วต้องทำตามที่ตั้งใจไว้ จึงจะเรียกว่ามีความจริงแก่ตัวของตัวเอง ถ้ารับปากใครว่าจะทำสิ่งใดแล้วต้องทำให้สำเร็จ ฉะนั้น ก่อนที่จะรับปากใครจึงจำเป็นต้องคิดเสียก่อน

๘. คนซื้อตรงย่อมไม่ถือเอาของของผู้อื่นมาเป็นของของตน แม้เป็นผู้เก็บของตกได้ก็ต้องคืนเจ้าของ ไม่มีความพอใจในของสิ่งนั้น เรียกว่า ไม่เห็นแก่เด็ก ๆ น้อย ๆ

บทที่ ๒

มรรยาทในการรับประทานอาหาร

๑. ได้รับประทานอาหารวันหนึ่งหลายครั้ง บางครั้งรับประทานอาหารกับผู้ใหญ่เช่นบิดามารดาหรือญาติพี่น้อง และบางครั้งรับประทานอาหารกับเพื่อนเด็กๆ ด้วยกัน บางครั้งรับประทานอาหารกับน้องเล็กๆ การรับประทานอาหารร่วมกับผู้อื่นต้องมีความรู้และระมัดระวัง มรรยาทว่า ทำอย่างไรจึงจะเป็นที่นิยมของคนทั่วไป และได้ชื่อว่าเป็นเด็กที่มีมรรยาทน่ารักน่าชม

๒. การรับประทานอาหารกับผู้ใหญ่กว่า ต้องคอยสังเกตว่าผู้ใหญ่ว่าจะลงมือรับประทานอาหารหรือยัง เมื่อเห็นว่าผู้ใหญ่ว่าจะรับประทานอาหารแล้วจึงยกจานข้าวไว้ตรงหน้าท่าน จดการเปิดฝาชาวมกับ วางหอยรวมไว้แห่งหนึ่ง เมื่อผู้ใหญ่ว่ารับประทานอาหารด้วยมือท่าน มักล้างมือของท่านก่อน เราต้องล้างมือของเราให้สะอาดอย่างท่านบ้าง เมื่อผู้ใหญ่ว่าในจาน

ที่ท่านล้างมือล้างจานแล้ว เด็กจึงตักข้าวได้ลงใน
จานของท่าน ระวังอย่าตักข้าวให้หก ถ้าหกเล็ก
น้อยก็ต้องรีบเก็บใส่กะโหลกทันที และอย่าตักข้าว
จนพูนจานควรตักแต่พอดีๆ เมื่อได้ตักให้ท่านแล้ว
จึงตักใส่จานของตนภายหลัง แล้วบิดภาชนะที่ได้
ข้าวเสียอย่างเก่า เพื่อข้าวจะได้ร้อนอยู่นานๆ
หนึ่งอย่าลงมือหยิบกับข้าวก่อนผู้ใหญ่ ต้องรอจน
เห็นผู้ใหญ่หยิบเป็นคำแรกแล้ว เด็กจึงค่อยหยิบ
เป็นคำที่สอง

๓. เด็กควรระวังว่า ก่อนที่จะรับประทานอาหาร
กับผู้ใหญ่ นั้น จะต้องมีขนานหรือแก้วนํ้า
กะโหลก ผ้าเช็ดมือ สบู่ล้างมือ ช้อนส้อมวางเตรียม
ไว้ก่อน และกับข้าวในสำรับหรือตั่งไวนั้น ถ้า
มีแกงก็ อย่างก็ต้องมีช้อนสำหรับตักแกงทุก ๆ แกง
ถ้าอะไรยังขาดอยู่ จำต้องเรียกรองหรือจัดหามา
เตรียมไว้ให้ครบ หนึ่งเมื่อเปิดฝาซามกับข้าวแล้ว
ต้องตรวจดูอีกว่า กับข้าวสิ่งไหนจำต้องคลุกหรือ

บับมะนาวเสียก่อนดังนี้ ถ้าเด็กไม่สมควรจะทำเอง หรือทำเองไม่ได้ ต้องรีบส่งให้แม่ครัวหรือผู้หน้าที่ จัดการ โดยเร็ว

๔. ขณะที่นั่งรับประทานอยู่กับผู้ใหญ่ ถ้า มีใช้นั่งเก้าอี้แล้วเด็กจะต้องนั่งพับเพียบ การนั่งพับ เพียบมีสองอย่าง คือ อย่างหนึ่งตงตัวตรงโดยพับ ขาทั้งสองไว้ทางเดียวกัน เข้าทั้งสองแยกออกห่าง ขามเท้าว่างระหว่างขาทั้งสอง ท่านเด็กอาจใช้มือ ทั้งสองทำการได้ ซึ่งถ้านั่งประทานด้วยข้อนี้แล้ว ต้องนั่งท่านเดิมอ ล้วนนั่งพับเพียบอีกอย่าง หนึ่งนั้นตัวเอน เข้าทั้งสองชิดกัน ต้องใช้มือซ้าย เทียบกับพนักข้างหนึ่ง มีฉะนั้นจะล้ม นั่งพับเพียบทำ ใช้นใช้มือขวาทำการได้มือเดียว เพราะมือซ้ายต้อง เทียบกับพนักเสียแล้ว ฉะนั้นถ้ากำลังนั่งพับเพียบท่าน อยู่ หากจะต้องการใช้มือทั้งสองยกสำรับหรือทำ การอย่างอื่นที่เดียวสองมือแล้ว ก็ต้องเปลี่ยนเป็น นั่งพับเพียบท่าแรกเสียก่อน

๕. เด็กต้องระวังเวลาหยิบกับข้าว อย่าให้
มือของตนไปโดนมือ หรือข้ามมือของผู้ใหญ่เป็น
อันตราย และถ้าพลั้งเผลอก็ไม่ถึงกับคอขาดบาดตาย
เด็กอาจยกมือไหว้ขอภัยต่อผู้ใหญ่ได้ การหยิบ
กับข้าวหรือการตักข้าว อย่าขย่มหยิบหรือตักตรง
กลาง ต้องตักหรือหยิบส่วนริมก่อน ต้องระวังอย่า
เอานิ้วมือ มุ่งลงไปติดน้ำพริกหรือเครื่องจิ้มใดๆ ทั้ง
ไม่ปาดให้เปรอะข้างด้วยข้างขามจนเลอะเทอะ ที่ด
ที่สุด ถ้ามีช้อนควรใช้ช้อนตักมาหยอดในขามข้าว
ของตนเป็นเหมาะ ระวังนิ้วมืออย่าให้ติดเมล็ดข้าว
สุกแล้วไปหยิบกับข้าว ขณะเป็นข้าวอย่าให้ข้าวสุก
ร่วงพรูลงมาที่จาน ถ้าข้าวสุกกระเด็นออกนอกขาม
ข้าวเล็กน้อย ต้องรีบเก็บใส่กะโถน เวลาเป็นข้าว
ใส่ปาก อย่าอ้าปากกว้างหรือแบदनรับ อย่ารับประ
ทานโดยอ้าปากเคี้ยวตังจับๆ อย่ารีบเคี้ยวรีบกลืน
คล้ายคนจะกละ ต้องเคี้ยวละเอียดแล้วจึงกลืน
หนึ่ง ถ้า รับประทานด้วยช้อนส้อมกับผู้ใหญ่แล้ว

อย่าชกน้ำแกงด้วยช้อนในลำนับ ต้องตักแกงด้วย
 ช้อนในลำนับมาใส่ช้อนในตามของตักก่อน พึง
 ระวังในการวางช้อนที่ดี การรับประทานที่ดี อย่า
 ให้บังเกิดเสียงดัง เช่นไม่ชกน้ำแกงชกชาติเป็นต้น

๖. คอยสังเกตข้าวในจานของผู้ใหญ่ ถ้า
 เกือบหมดต้องคอยตักเพิ่มให้อีก การเพิ่มข้าวต้ม
 ช้อนควรจำอยู่ว่า ควรตักสองหรือครึ่งหลังๆ ต่อมา
 ต้องตักให้น้อยกว่าครึ่งหนึ่งหรือครึ่งแรกเสมอ อนึ่ง
 ในขณะรับประทานอยู่ ถ้ากับข้าวสิ่งใดเกือบหมด
 ต้องรีบถามแม่ครัว แม่ยังมีอีกต้องขอมาเพิ่มเติม
 ยังมีที่ควรจำอีกคือ ไม่ควรอ้อมก่อนผู้ใหญ่โดยไม่
 จำเป็น แต่ถ้าตักอ้อมก่อนก็ตักของคางอยู่เพอตกลง
 ปฏิบัติให้ผู้ใหญ่ได้รับความสะดวกเสมอ เมื่อเห็น
 ว่าผู้ใหญ่อิ่มแล้ว ต้องรีบเลื่อนหรือรินน้ำล้างมือ
 จานสระบู๊ ผาเช็ดมือ ให้โดยเร็ว แต่ถ้าผู้ใหญ่รับ-
 ประทานด้วยช้อนส้อม ก็ให้รีบยกจานข้าวออก เมื่อ
 จัดแจงปัดฝาหม้อกับข้าวและยกลำนับกลับแล้ว ถ้า

มีของหวานหรือผลไม้ ก็ให้เลือนหรือยกมาวางไว้
ตรงหน้าผู้ใหญ่โดยเร็ว ขณะนั้นต้องมีน้ำรับประทาน
ด้วย นี่เรียกว่ามรรยาทสำหรับปฏิบัติผู้ใหญ่

๗. ส่วนการรับประทานอาหารกับน้องเล็ก ๆ นั้น มี
ข้อที่ควรจำก็คือ ต้องช่วยเหลือน้อง อาหารบางอย่าง
ต้องหยิบให้ ถ้าเป็นปลาก็ต้องแกะให้เป็นชิ้น ส่วน
ระเบียบหรือมรรยาทดังกล่าวแล้ว ถ้าเราต้องการจะ
ทำให้เป็นตัวอย่างแก่น้องเราเพียงไหนก็ได้ การ
รับประทานอาหารกับเพื่อน ๆ ด้วยกันก็ต้องช่วยเหลือ มี
การตักข้าวหรือช่วยส่งช่วยหยิบกับข้าวที่อยู่ไกลให้
ข้อสำคัญในการรับประทานอาหารกับเพื่อน ถ้าเราเป็น
เจ้าของบ้านต้องพยายามชักชวนเขาให้รับประทาน
ให้อิ่มหน้าสำราญ และต้องอ้อมพ้อม ๆ กัน มิฉะนั้น
เพื่อนจะรับประทานอาหารกันไปแต่ผู้เดียว อันมรรยาท
สำหรับการรับประทานอาหาร เด็กควรจะต้องจำ
ให้มาก และฝึกหัดจนไวเสมอ ยิ่งเป็นเด็กผู้หญิง
ด้วยแล้ว ยิ่งจำเป็นต้องรู้ต้องปฏิบัติที่เดียว

(ย่อความสำหรับการอ่านเอาเรื่อง)

๑. เด็กบางครั้งรับประทานอาหารกับผู้ใหญ่ บางครั้งรับประทานอาหารกับเพื่อนหรือกับน้องเล็ก ๆ การรับประทานอาหารกับผู้อื่นต้องระวังมรรยาท

๒. การรับประทานอาหารกับผู้ใหญ่ ต้องช่วยเหลือผู้ใหญ่ให้ได้รับความสะดวก อย่าลงมือรับประทานอาหารก่อน เมื่อผู้ใหญ่ลงมือรับประทานอาหารแล้ว เด็กจึงรับประทานอาหาร

๓. ก่อนจะลงมือรับประทานอาหารต้องดูเครื่องใช้ เช่น แกะ โถง น้ำ ทุกสิ่งให้ครบ เวลาเปิดฝาชาวมกับแล้ว กับชาวลังโดยยังไม่ได้อุดหรือปิดบนมะนาว ต้องจัดทำเสียก่อน

๔. ขณะนั่งรับประทานอาหารกับผู้ใหญ่ที่พนต้องนั่งพับเพียบ การนั่งพับเพียบเข้าชิดกันและมือซ้ายเทากบพนนน มือขวาใช้การได้มือเดียว แต่ถ้านั่งตัวตรงเข้าห่างกันแล้ว ใช้ได้ทั้งสองมือ

๕. ต้องระวังเวลาหยิบอาหาร อย่าให้มีมือโตน

หรือขามมือใหญ่ อย่าเอานิ้วลงจุ่มติดเครื่องจุ่ม
ระวังข้าวสุกอย่าให้ติดนิ้วมือ อย่าทำข้าวหก ถ้า
รับประทานด้วยช้อนส้อม อย่าชตแกลงด้วยช้อนใน
ถ้ำรับ ต้องตักมาใส่ในช้อนของตนก่อน ระวัง
อย่าชตน้ำแกงซดซาด หรือทำเสียงดัง

๖. คอยตักข้าวเพิ่มให้ผู้ใหญ่ กับข้าวสิ่งใด
ไม่พอให้คอยเติมเต็ม ไม่ควรอ้อมก่อน ถ้าอ้อม
ก่อนต้องยังคั่งนึ่งอยู่ปฏิบัติ เวลาผู้ใหญ่อ้อมแล้ว
มีของหวานหรือผลไม้ให้ยกมา

๗. การรับประทานอาหารกับน้องเล็ก ๆ ต้อง
คอยระวังช่วยเหลือ เช่นหยิบสิ่งให้หรือแกะปลาให้
ควรทำตัวอย่างมรรยาทอันดีให้แก่อน้อง ถ้ารับประทาน
กับเพื่อน ๆ ต้องคอยช่วยเหลือและชักชวนให้
รับประทานได้มาก ๆ อย่าอ้อมก่อน มรรยาทใน
การรับประทานอาหาร เด็กผู้หญิงต้องเอาใจใส่
ให้มาก

บทที่ ๓

มรรยาทอันงาม

๑. ผู้ที่เป็นคนดี หรือที่เรียกว่าเด็กดีนั้น ต้องมีมรรยาทอันงาม ซึ่งประพัตต์ด้วยกาย วาจา และใจ การที่จะกระทำตนให้เป็นผู้มีคนนิยมสรรเสริญนั้นเป็นของยากก็จริง แต่ถ้าใครได้เรียนรู้และหมั่นกระทำตนไปตั้งแต่แรก จานชินกับความประพฤติที่ดีที่ชอบแล้ว ก็ไม่เป็นของลำบากเลย เช่นเดียวกับเราร้องเพลงบทหนึ่ง เมื่อยังร้องไม่เป็นจะเห็นว่าร้องได้ยากมาก หรือเมื่อแรกหัดร้องร้องไม่ใคร่จะถูกต้องได้ แต่พอร้องได้ลิ้ม กลับเห็นว่าบทเพลงนั้นช่างร้องได้ง่ายตายเสียเหลือเกิน การที่จะเป็นผู้มีมรรยาทอันงามก็เช่นเดียวกัน เมื่อเราพยายามประพฤติจนเคยชินแล้ว ต่อไปก็ไม่น่าจะลำบากเลย เหตุนี้เราจึงต้องเรียนรู้และฝึกหัดตนตั้งแต่ยังเป็นเด็กไป จึงจะมีความเคยชิน

๒. เติบโตของระว่างมรรยาทของตน ขณะที่อยู่
 ณะเพาะหน้าผู้อื่นให้มาก นอกจากกระทำตัวของ
 ตัวให้สภาพเรียบร้อยแล้ว ยังต้องระวังกระทำตัว
 ขณะติดต่อกับผู้อื่นด้วย การระวังรักษาความประ-
 พุติส่วนตัว หมายความว่าถึงกิริยาอาการเคลื่อนไหว
 มีการกิน เดิน นั่ง นอน เป็นต้น ส่วนการติดต่อกับ
 ผู้อื่น หมายความว่าถึงกิริยาอาการในขณะที่เข้าไป
 หาหรืออยู่ใกล้ผู้อื่น หรือพูดกับผู้อื่นตงหนึ่ง
 คำว่าผู้อื่นในที่นี้ หมายความว่าถึงคนทั่วไป แม้
 แต่ผู้เดินตามถนนหลวง หรือคนที่อยู่ร่วมกับเรา
 ในที่ชุมนุมซึ่งไม่รู้จักกับเรา เราก็ต้องระมัดระวัง
 ตัวในขณะที่เดินใกล้ ๆ กัน หรืออยู่ใกล้ ๆ กันด้วย

๓. เมื่อเราอยากจะนั่งหรือยืนอยู่ที่ใดก็
 ตาม เราจะต้องดูว่าเป็นที่ที่มีคนเดินผ่านไปมา หรือ
 ไม่ ถ้าที่นั้นยอมมีผู้เดินผ่านไปมาเสมอแล้ว เรา
 ต้องระวังอย่านั่งหรือยืนขวางอยู่ เพราะเป็นที่
 ว่างแก่คนอื่น ๆ ถึงตัวเราเองบ้างก็เหมือนกัน

ขณะที่เรามาโรงเรียน ถ้ามีใครมาขวางทางอยู่แล้ว
 เราก็ต้องเคืองเช่นเดียวกัน การนั่งหรือยืนขวาง
 ทางนี้ ถ้าถูกผู้ใดกำลังมากกว่าชนเรา ก็จะทำให้
 ให้เจ็บแปล่า ๆ ยิ่งกว่านั้นอาจเป็นต้นเหตุให้ก่อการ
 ทะเลาะวิวาทกันขึ้นก็ได้ ฉะนั้นเด็ก ๆ ทุกคนต้อง
 ระมัดระวังระมัดระวังนี้ ยิ่งกลางถนนหลวงแล้วยิ่งต้อง
 ระมัดระวังมาก อย่ายืนขวางรถยนต์อยู่ ถ้ารถห้าม
 ล้อไม่หมดแล้ว เราก็ต้องถูกรถทับตายเป็นแน่

๔. จริงอยู่ ถนนหลวง เป็นของ กลางหรือเป็น
 ทางสาธารณะ หรือที่นั่งในรถราง ใคร ๆ ก็นั่งได้
 แต่เราผู้ที่มีบรรพชาอันตนนั้น จะต้องรู้จักกระทำ
 ตนให้สุภาพ อย่าคิดแต่จะยืนหรือเดินเสียคนเดียว
 จนเต็มถนน เด็ก ๆ คงเคยเห็นคนนั่งในรถรางบาง
 คนนั่งกางเข่าจนกว้าง ผู้อื่นอยากนั่งข้าง ๆ ก็นั่งไม่
 ได้ เพราะคนนั้นไม่กระเียบให้ เขาเรียกว่านั่งกันที่
 ถึงแม้คนอื่นจะมองดูด้วยความไม่ชอบใจ เจ้าตัวก็
 เฉยทำเป็นทองไม่รู้ร้อนเสีย คนต่งเขาเรียกว่า

เป็นคนไม่มีมรรยาทอันดี เราผู้เป็นเด็กต้องมีความ
รู้สึกว่าการที่สิ่งของที่ดี สถานที่ที่ดี หรือทางเดินที่ดี ที่
เป็นของกลางหรือที่ใดใช้กันทั่ว ๆ ไปแล้ว ต้อง
ระวังอย่าถือสิทธิ์เสียคนเดียว ควรจะคิดเผื่อแผ่ให้
คนอื่นได้รับสิทธิ์บ้างตามสมควรเช่นเดียวกับเรา

๕. การเดินก็เหมือนกัน แผ่นดินที่เราอยู่นี้
กว้างขวางมากไม่ถึงกับคนเราจะต้องเบียดกันอยู่
ถนนหรือทางเดินก็ไม่แคบจนคนต้องเดินโดนกัน
เพราะฉะนั้นเมื่อเราเดินต้องระวังอย่าให้ไปเฉียด
หรือกระทบคนอื่นเข้า ถึงต่างคนต่างไม่ได้ตั้งใจจะ
กระทบกระทั่งกันก็จริง ถ้าหากฝ่ายหนึ่งบังเกิดโทษ
ขึ้นมาแล้วก็จะต้องวิวาทกัน อนึ่งยังทางที่เป็นตรอก
เป็นซอกแล้ว ต้องยิ่งระวังให้มาก แม้จะผลอพลง
พลาดไปเฉียดตัวกันบ้างเล็กน้อย เราผู้เป็นคนรู้จัก
มรรยาทอันดี ต้องรีบขอโทษเขาเสียก่อนเป็นต้น

๖. ที่ใดมีฝูงหรือชนอยู่เพื่อดูเพื่อฟัง หรือ
เพื่อกระทำการอะไรกับใครอยู่ก็ตาม ถ้าเราเป็น

คนเข้าไปที่หลัง หรือจะผ่านเข้าไปยืนอยู่ในที่นั้น
ต้องระวังอย่าเข้าไปยืนหรือนั่งให้เป็นกีดขวางเขา
เช่น ไม่นั่งบนเก้าอี้ที่กำลังดูหรือฟังอะไรอยู่ ไม่
ผ่ากลางเข้าไปในระหว่างคนอื่นที่เขากำลังยืนอยู่
เป็นต้น อนึ่งผู้อื่นเขากำลังพูดคุยกัน ถึงแม้เขา
ไม่ได้พูดกันในเรื่องลับซ่อนเร้น เราอย่าเข้าไป
ใกล้ ๆ หรือแอบฟังเรื่องราวของเขา และผู้อื่นเขา
กำลังเขียนหนังสืออ่านหนังสืออยู่ ถึงจะเป็นบิดา
มารดาหรือครูอาจารย์ หรือเป็นเพื่อนฝูงของเราก็
ควม เราไม่ควรจะละลახละลวงสอดตาดูเป็นอัน
ขาด ที่สุดเข้าไปอยู่ข้างหลังเขาก็ไม่เหมาะเสียแล้ว
เหล่านี้อธิษฐานว่าเป็นมรรยาทที่เสียกิริยาผู้ดีทั้งนั้น

(ย่อความสำหรับการอ่านเอาเรื่อง)

๑. ผู้ที่ย่อมมีมรรยาทอันงาม คือประพฤติ
พร้อมด้วยกาย วาจา และน้ำใจ การประพฤติทั้งสาม
เป็นการยาก แต่ถ้าฝึกหัดตนจนเคยชินแล้ว ต่อไป

ก็เป็นของง่าย เหตุนี้เราจึงต้องหัดประพฤติตนไป
ตั้งแต่เป็นเด็ก

๒. เด็กต้องระวังมรรยาท ๒ อย่าง คือระวัง
ความประพฤติส่วนตัวอย่างหนึ่ง และระวังความ
ประพฤติขณะที่ติดต่อกับผู้อื่นอีกอย่างหนึ่ง คำว่า
ผู้อื่นหมายถึงคนทุก ๆ คน ตลอดจนคนที่ไม่รู้จัก
กันด้วย

๓. ที่ที่มีคนเดินผ่านไปมา เราต้องระวังอย่า
ยืนหรือนั่งขวางทาง เพราะทำให้เขาไม่พอใจหรือ
เป็นการก่อกวนวิวาทกัน ถ้าเป็นกลางถนนอาจจะ
ทบตายเป็น

๔. ถนนหลวงหรือทางเดินหรือที่นั่งในรถราง
เรียกว่าเป็นของสาธารณะ หรือของกลาง ใ้ใช้
กันทั่ว ๆ ไป เราย่อมไม่ถือสิทธิ์เสียคนเดียว ต้อง
แบ่งปันหรือเผื่อแผ่ให้ผู้อื่นเขามีสิทธิบ้าง

๕. การเดินในทางสาธารณะเช่นตามถนนหน
ทาง ต้องระวังอย่าให้เดินเฉียดหรือโดนกัน ถึง

แม้ไม่ได้ตั้งใจก็อาจก่อวิวาทกันได้ ถ้าพลั้งเผลอ
ต้องรีบขอโทษกันเสีย

๖. ต้องระวังอย่าขวางหน้า หรือ บังตาผู้อื่น
อย่าผ่ากลางระหว่างคนอื่น อย่าฟังหรือแอบฟังเรื่อง
ของคนอื่นพูดกัน และอย่าดูหรือทำท่าจะดูหนังสือที่
คนอื่นกำลังเขียนหรืออ่านอยู่

บทที่ ๔

การต้อนรับแขก

๑. ผู้ที่มาหาผู้ใหญ่ของเราเรียกว่าแขก ความ
จริงเรามีใครได้มาหาเรานัก เพราะเราเป็นเด็ก ไม่
ใคร่มีธุระติดต่อเกี่ยวข้องกับใคร แต่เขาอาจมีธุระติดต่อ
กับผู้ใหญ่ของเรา เช่นมาเยี่ยมเยียน มาช่วย
ธุระของผู้ใหญ่ หรือมาเพื่อกิจธุระของเขาเป็นต้น
ถ้าผู้ใหญ่ไม่อยู่หรือขณะที่เขามาพบเราก่อน และผู้
ใหญ่อยู่นั่งในห้องเช่นนั้น เด็ก ๆ ก็ต้องรู้จักมารยาท
อันดีที่จะต้องต้อนรับแขกเหมือนกัน

๒. ผู้ที่เข้ามาในบ้านเราที่เรียกว่าแขก นั้น
 ย่อมมีลักษณะต่าง ๆ กัน บางที่เป็นเด็กบ้าง เป็น
 ผู้ใหญ่ เป็นผู้หญิง ผู้ชาย พระสงฆ์ เป็นไทย เป็นจีน
 บางคนก็มีกิริยาเป็นผู้ดีจากกาละเทศะ คือรู้จักเกรง
 ใจเจ้าของบ้าน บางคนก็เข้เข้ามา เราสังเกตดู
 วัฏฏะของผู้มีลักษณะอย่างไร ถ้าเขาแสดงกิริยา
 เป็นคนเรียบร้อยแล้ว เราต้องระวังในการพูดจา
 กับเขา และแสดงกิริยาอย่าให้เขามีความระแวง
 ไปได้ ซึ่งจะรู้ได้ว่าเขาเป็นคนสุภาพเรียบร้อยหรือเขา
 จะมีเกียติยศมากน้อยเพียงใดนั้น พึงสังเกตได้
 จากกิริยาท่าทาง จากคำพูด หรือจากเครื่องแต่ง
 กายของเขาเป็นต้น

๓. ผู้ที่จะเข้ามาในบ้าน ถ้าบ้านเรามีประตู
 รั้วทึบ เขาควรต้องเคาะประตูก่อน เมื่อเปิดได้ยี่สิบ
 แล้วต้องรีบเปิดประตูออกไปพบกับเขา อย่าให้เขา
 ต้องเคาะอยู่นาน ถ้าบ้านมีไม้รั้วเขตต์ ผู้ที่มาหา
 ก็มักจะพูดจาไต่ถามว่า ผู้ใหญ่อยู่หรือเปล่า เมื่อ

เราเห็นเขาเป็นผู้ใหญ่หรือเป็นคนที่เคยเคารพมาแล้วเช่นนั้น เราต้องแสดงความเคารพต่อเขาก่อน การแสดงความเคารพจะต้องทำอย่างไร เด็กเคยเรียนมา ในประณมจรรยาเล่ม ๑ แล้ว ต้องระวังในการแสดงกิริยาต่อเขาโดยเรียบร้อย ให้สมกับที่เขาจากเกรงใจต่อบ้านเรา หรือสมกับเกียรติยศของเขาให้มาก

๔. ในการที่จะพูดจากับเขานั้น ต้องพูดตรงไปตรงมาอย่าอ้อมค้อม เช่นเขาถามว่าผู้ใหญ่อยู่หรือเปล่าเช่นนั้น ถ้าเราไม่รู้ก็ต้องบอกเขาว่า จะต้องขอไปดูหรือเข้าไปถามผู้อื่นก่อน และขอโทษเขา ให้เขาโปรดรออยู่หรือโปรดนั่งคอยก่อนเป็นต้น

๕. ในการต้อนรับแขก ซึ่งเป็นหน้าที่ที่เด็กควรกระทำก็คือ การยกกะโถน หมาก บุหรี่ หรือแก้วน้ำมาเพื่อรับแขก และอย่าไปเที่ยวเล่นเสียไกลๆ ควรอยู่คอยดูว่าผู้ใหญ่จะใช้สอยอะไรบ้างจะได้รับใช้

แต่ไม่ใช่เขามานั่งอยู่ใกล้ๆ ผู้ใหญ่เกินไป หนึ่ง
เวลาที่ผู้ใหญ่ของเรา กำลังพูดอยู่กับแขก บางเรื่อง
ถึงเรารู้ดีกว่าผู้ใหญ่ ถ้าผู้ใหญ่ไม่ถามไม่พูดกับ
เราแล้ว เราอย่าสอดพุดขึ้นมาเป็นอันขาด ถ้อยกัน
ว่า เป็นการเสียเกียรติมาก และจงจำไว้ว่าเมื่อแขก
หรือผู้ใหญ่พูดด้วย เด็กต้องพูดจาโดยข่มขืนใจ
ได้ อย่าพุดอูบอับอยู่แต่ในคอ อย่าท้วงท้วง
หงอย และไม่ทำหน้าบึ้งหรือแสดงท่าทางคั่ง
จองหงอง แต่ไม่ใช่หน้าเศร้าหรือหน้าเป็น ที่เรียก
ว่าหน้าทะเล้นเสมอ

(ย่อความสำหรับการอ่านเอาเรื่อง)

๑. มีแขกมาหาผู้ใหญ่ของเรา แต่พบเราก่อน
เราต้องรับแขกด้วย

๒. ผู้ที่เป็นแขกมาที่บ้านเรา ๆ ต้องสังเกตว่า
เป็นคนชนิดใด จะสังเกตได้จากกิริยา คำพูด และ
การแต่งตัวของเขา

๓. ผู้ที่มาเป็นแขกนั้น ถ้าเป็นผู้ใหญ่เราต้อง

แสดงความรักต่อเขาก่อน และแสดงกิริยาต่อเขา
โดยเรียบร้อยให้สัมพันธ์กับเกียรติยศของเขา

๔. ต้องพูดจากับเขาโดยความจริง เมื่อผู้
ใหญ่ยังไม่ออกมาพบเขา เด็กต้องเชื่อเชิญให้เข
นั่งก่อน

๕. ในการรับแขกซึ่งเป็นหน้าที่ของเด็กคือ
การยกกะโถน หมาก บุหรี่ และแก้วน้ำ ออกรับไป
ให้แขกเสีย ต้องคอยรับใช้ เมื่อแขกหรือผู้ใหญ่พูด
ด้วย ต้องแสดงกิริยาสุภาพโดยขมข้มแจ่มใส ไม่
พูดตอบรับ ไม่ทำท่าเงืองหงอย ไม่ทำท่าหยิ่ง ไม่
ทำหน้าบูดบึ้ง หรือไม่ทำหน้าเป็น

บทที่ ๕

การงาน

๑. การงานของเด็กในขณะนั้น ๒๒ อย่าง คือ
การเล่าเรียนอย่างหนึ่ง อีกอย่างหนึ่งคืองานเบา ๆ
ที่เด็กพอจะช่วยได้ตามมารดาหรือครู อาจารย์ ที่โรง-

เรียนได้ ความจริงเด็กมีไต่เรียนหนังสือเต็มทั้งวัน
ตอนเช้าเมื่อก่อนนอนแล้วเด็กต้องทำธุระทางบ้านแล้ว
จึงมาโรงเรียน ตอนบ่ายกลับบ้านก็นึกว่าจะไต่เวลา
รับประทานอาหารเย็นแล้วจึงถึงเวลากลางคืน ซึ่ง
เด็กต้องดับเทียนที่ไต่เรียนมาแล้วในวันนั้นซ้ำอีก
เด็กย่อมมีเวลาว่างมาก ในขณะที่ว่างนี้ควรแบ่ง
เป็นเวลาพักผ่อนหรือสันทนาการเล่นหรรษาเพื่อนพ้อง
เลียบ้าง และอีกอย่างหนึ่งก็คือ การงาน

๒. เด็กๆ ต้องนึกว่า เวลารับประทานอาหาร
ต้องเบียร์หรือตักข้าวเข้าปาก เวลาถ่ายอุจจาระก็
ต้องชำระเช็ดล้างเอง จะรอหรือใช้ให้ผู้อื่นมาทำ
ให้เหมือนเวลาที่นอนผ้าอ้อมอยู่นั้นไม่ได้ คนเรา
ทุกคนเกิดมาจำต้องขวบขวาย เพื่อไต่อาหารมาใส่
ท้อง เพื่อไต่เครื่องเสื่อผืนมาแต่งตัว และเพื่อหาที่
อยู่ทนอนให้มีความสุข เด็กทุกคนก็ต้องการเช่นนั้น
ไม่ใช่หรือ ฉะนั้นจึงต้องทำงานเพื่อความสุขของ
ตัวเอง อย่าให้พ่อแม่หรือพี่น้องคนอื่นเขาต้องทำ

ให้ทุกครั้งเสมอไปเลย เพราะผู้อื่นเขาก็จำต้อง
กระทำเพื่อตัวของเขาเหมือนกัน

๓. การงานของเด็กนั้น เด็กจะต้องกระทำ
เพื่อบำรุงตัวของตัวก่อน คือกินนอนแต่เข้าไม่เกิน
ขี้ขี้ รุ่ง ตื่นแล้วพบผ้าห่ม จดมุง จดผ้าปูที่นอน ให้
เรียบร้อย แล้วจึงจัดแจงอาบน้ำชำระร่างกายให้
หมดจด โดยใช้สบู่ถูตัว ใช้แปรงสีฟัน ใช้ผ้าเช็ด
ตัว เช็ดตัวให้แห้งก่อนแล้วจึงนุ่งผ้า อย่าลืมว่า
สบู่กับแปรงนั้นเมื่อใช้แล้วจำต้องเก็บหรือวางให้
ถูกต้อง ชนตักน้ำเช่นเดียวกัน อย่าลอยไว้ในโอ่ง
หรือจมไว้ในโอ่งเป็นอันขาด การงานที่เป็นหน้าที่
บำรุงตัวของตัวเองเหล่านี้ ไม่น่าจะต้องให้ผู้ใหญ่
ดูว่าบ่อยๆ แม้เราทำผิดผู้ใหญ่เตือนครั้งเดียวก็
จำได้

๔. เมื่อแต่งตัวแล้วเด็กต้องเตรียมเครื่องเรียน
เช่นในวณนั้นจะต้องเรียนวิชาอะไรบ้าง ก็ต้องจัด
สมุดทำการหรือหนังสือให้ครบถ้วน ดินสอยังไม่

ไต่เตหา ก็ต้องจัดการเหตุดีแล้วรวบรวมให้เรียบร้อย เวลามาโรงเรียนจะได้ไม่หายหกดกหล่นเสียตามทาง และขณะที่กำลังเรียนต้องตั้งใจเรียนอย่าเรียนพลางเล่นพลางไม่ได้ ถ้าทำเช่นนั้นจะทำให้รู้เข้าใจผิดหรือไม่รู้อะไรเสียเลย เด็กที่ไม่ตั้งใจเรียนไม่เชื่อฟังคำสั่งสอนของผู้ใหญ่ มักสอบไล่ตกบ่อยๆ ถ้าเป็นดังนี้เรียนกันจนแก่ก็สอบไล่ไม่ได้

๕. เวลากลับบ้านแล้วต้องวางแผนการเรียนให้ถูกที่ เปลี่ยนเสื้อผ้าเอาชุดเก่าออกมาแต่งอยู่กับบ้าน เวลานั้นจะพักผ่อนก็ได้ พอเย็นลงเด็กต้องช่วยผู้ใหญ่ทำงาน เช่นการกวาดบ้าน เทกะโถน อย่าหนีหน้าผู้ใหญ่ไปเที่ยวเล่นเสียจนผู้ใหญ่ต้องตะโกนเรียกเป็นหลายหนก็ยังไม่ได้ยิน เมื่อรับประทานอาหารเย็นแล้ว เด็กจะต้องตรวจสอบทำการ หรืออ่านหนังสือและแก้สิ่งที่ยกพร่องในการเรียน หรือมีฉะฉานก็ทำงานที่ครูกะมาให้ทำเป็นการ

บ้าน ลืมไม่ได้

๒. งานเบาๆ ที่เด็กต้องช่วยผู้ใหญ่ที่ดี หรือ
ซึ่งจะต้องช่วยเหลือครูอาจารย์ที่โรงเรียนที่ดี และ
การเล่าเรียนของเด็กเองเหล่านี้ เด็กจะต้องตั้งใจ
ทำให้เป็นระเบียบเสมอไป อย่าทำโดยหยาบหรือ
สะเพร่า เพื่อให้พ้นๆ ตัวแล้ว จะรีบไปเล่นไม่ได้
ต้องทำให้สำเร็จลุล่วง งานทะเลาะโทน งานล้างชาม
งานเช็ดโต๊ะกวาดเหล่านี้ เด็กอย่าเข้าใจว่าเป็นงาน
ต่ำหรือน่าอับอาย ถึงแม้อายุโตหรือถูกผู้เฒ่าผู้แก่
ได้ บิดามารดาหรือครูอาจารย์ของเราเมื่อท่านยัง
เป็นเด็ก ท่านต้องทำมาก่อนทั้งนั้น งานที่เด็กเห็น
ว่ายากลำบาก ถ้าตั้งใจทำจริง ๆ แล้ว ประเดี๋ยว
เดียวก็ทำสำเร็จได้ แต่งานที่ง่าย ๆ แม้เกียจคร้าน
หรือท้อแท้ไม่เต็มใจทำ ก็ไม่มีเวลาเสร็จตั้งนั้น เด็กๆ
จึงต้องพยายามรักทำงานให้จริงด้วย ถ้าเกียจคร้าน
จนเข้ากะตึกตำเสียแล้ว ต่อไปภายหน้าจะทำงาน
อะไรไม่เป็น ทำอะไรๆ ก็ไม่ได้ ต้องนับว่าเสีย

คนเขาตัวไม่รอดเท่านั้น

(ย่อความสำหรับการอ่านเอาเรื่อง)

๑. การงานของเด็กมี ๒ อย่าง คือการเขียน และงานเบา ๆ เด็กไม่ได้เรียนหนังสือทั้งวันย่อมมีเวลาว่าง เวลาว่างควรแบ่งเป็นเวลาพักผ่อนและช่วยทำการงานเบา ๆ

๒. ทุก ๆ คนต้องทำงานเพื่อหาอาหาร หาเครื่องแต่งตัว หาที่อยู่เพื่อความสุข เด็ก ๆ ต้องคิดทำการงานเพื่อตัวเองจะให้ผู้อื่นทำไม่ได้ เพราะผู้อื่นก็ต้องทำเพื่อตัวเขาเหมือนกัน

๓. การงานของเด็กจะต้องกระทำเพื่อบำรุงตัวเองก่อน คือตอนเช้าต้องอาบน้ำถูตัวแปรงฟันงานส่วนตัวอย่าให้ผู้อื่นใหญ่ต้องตัว

๔. แต่งตัวแล้วเตรียมเครื่องเขียนให้ครบขณะที่กำลังเรียนต้องตั้งใจ เด็กที่ไม่ตั้งใจเรียนต้องสอบได้ตกเสมอ

๕. เวลากลับบ้าน เย็นลงต้องช่วยผู้ใหญ่

เช่นการทะเลาะ โธณ กวาดบ้าน เมื่อรับประทานอาหาร
แล้วต้องทบทวนบทเรียนที่เรียนมาแล้ว หรือทำ
การบ้านที่ครูกะให้

๒. งานเบาๆ ก็ดี หรือการเรียนก็ดี ต้อง
ตั้งใจทำให้เป็นระเบียบ อย่าทำโดยสะเพร่า งาน
ทะเลาะ โธณหรือกวาดบ้านไม่ใช่งานต่ำหรือเลว ไม่
น่าอาย ผู้ใหญ่ท่านเคยต้องทำมาก่อนแล้ว อนึ่ง
งานที่ว่ายาก ถ้าตั้งใจทำก็สำเร็จ แต่งานที่ง่าย ๆ
ไม่ตั้งใจทำก็ไม่สำเร็จ คนเราถ้าเกียจคร้านจนเคย
ตัว โทษนั้นก็เอาตัวไม่รอด

บทที่ ๒

ความสามัคคี

๑. ผู้ที่ อยากจะมี ความสามัคคีต่อเพื่อนฝูง
ด้วยกันแล้ว จำต้องประพฤติดีต่อเพื่อนพร้อมด้วย
กาย วาจา และน้ำใจ คือช่วยเหลือกิจการงานเรี่ยก

ว่าสงครามกันและกัน ระวังคำพูดอย่าพูดในสิ่ง
ที่เพื่อนไม่พอใจ นับถือขอตรงต่อกันเสมอ จึงจะ
คบกันได้ดี ข้อสำคัญอีกอย่างหนึ่งก็คือ เรา
ต้องทำตัวของเราให้เป็นผู้มีใจดี ต้องมีความกล้า
ในสิ่งที่ควรกล้า และต้องเป็นผู้รู้จักบุญคุณคนที่
เรียกว่ามีความกตัญญูกตเวที หากเราเป็นคนชั่ว
ช้าจนเป็นที่รังเกียจของคนอื่นแล้ว เราจะพยายาม
หาเพื่อนสักคนหนึ่งก็ไม่ได้

๒. ผู้ที่มีใจดีย่อมต้องเป็นผู้ที่ไม่เบียดเบียน
หรือเอาเปรียบผู้อื่น แม้แต่สัตว์เดียวิจฉานซึ่งมันสู้
เราไม่ได้ ก็ไม่ชมแห่งรังแกมันให้ได้รับความลำบาก
ยิ่งกว่านั้นต้องรู้จักบุญคุณของมัน ถ้าเป็นสัตว์เลี้ยง
ต้องรักษาเดมนให้ได้รับความสุขตามสมควรบ้าง
ของกินว่าเป็น ของกลางหรือสาธารณประโยชน์
เช่นต้นไม้ที่ปลูกไว้แถวสอยงามตามข้างถนน เด็กๆ
จะไปเด็ดไปทิ้งไปถอนโดยใครไม่เห็นก็ได้ แต่
ต้องคิดว่าผู้มีใจดีจะไม่เป็นคนชนโดยหาประโยชน์

ไม่ได้เช่นนั้น ผู้มีใจดีย่อมประพาศแต่สิ่งที่ดีที่
ชอบ ทำแต่สิ่งที่มีประโยชน์ และไม่เป็นการเดือด
ร้อนแก่ผู้อื่น ทำอะไรไม่ใคร่ผิดพลาด ต้องคิด
ถึงใจผู้อื่นด้วยเสมอ ไม่เอาแต่ใจของตนแต่ฝ่าย
เดียว เพื่อน ๆ จึงจะคบหาสมาคมไปได้ดี

๓. การช่วยเหลือกิจการระหว่างเพื่อน ๆ ด้วย
กันเป็นสำคัญมาก ขณะที่เรามีกิจธุระขอความ
ช่วยเหลือจากเพื่อน ๆ ไม่มีความรังเกียจทำให้เรา
เมื่อถึงคราวเพื่อนต้องการ ความช่วยเหลือจากเรา
ถึงแม้ไม่ได้บอกปากก็ตาม ถ้าเราเห็นว่าเราควร
ช่วยเหลือกันแล้วต้องกระทำ อย่างนี้เป็นคนใจ
น้อยหรือโกรธง่าย ตามธรรมดาเพื่อนฝูงกันย่อม
มีการหยอกเย้าเล่นหัวกัน หากมีการพลัดพลาดถึง
กับเจ็บตัว หรือได้รับความอับอายบ้างเล็กน้อย
เนื่องจากการที่เพื่อนหยอกเย้าแล้ว ก็อย่าทำเป็น
คนใจปถาชีวิต การเจ็บป่วยนิดหน่อยควรจะอดทน
ไว้ ศึกษาศาสนาตามคัมภีร์ไว้ดีกว่า งานสิ่งใดที่ช่วย

เหลือเพื่อน หากเราทำไม่สำเร็จก็ไม่เหมาะ เพื่อน
อาจเข้าใจผิดไปว่าเราไม่เต็มใจทำให้ ถึงแม้งาน
จะยากลำบากเพียงไรก็ต้องมีใจมานะอดทน เมื่อ
ได้รับว่าจะช่วยจะทำได้ ต้องพยายามทำให้สำเร็จ
จนเพื่อนเห็นใจจนได้ อนึ่งวาทะเป็นของสำคัญ
จะพูดกับเพื่อน ต้องพูดกันด้วยความจริงเสมอ
มิฉะนั้นจะบังเกิดแห่งใจกัน ที่เล่นก็เล่น แต่ที่
จะพูดเอาความจริงกันต้องพูดจริง อย่าพูดเป็นเชิง
หยอกเย้าไปเสียหมด คำว่าชอบใจคำหนึ่งต้อง
พยายามใช้เสมอเมื่อเพื่อนคนหนึ่งคนใดทำคุณแก่
เราแม้แต่เล็กน้อย เราควรพูดตอบขอบคุณให้ทุก
ครั้งเป็นดี ดังนั้น เรียกว่ามรรยาทอันดีสำหรับความ
สามัคคีระหว่างเพื่อน ๆ ด้วยกัน

๔. อันความสามัคคีนี้ ถ้าจะเพาะคนที่อยู่
ในบ้านเดียวกันมีความสามัคคีกันดี บ้านนั้นก็
ความสุข ทำกิจการสิ่งใดก็มีแต่ความเจริญ ถ้า
นักเรียนทั้งโรงเรียนมีความสามัคคีกันแล้ว โรงเรียน

นั้นก็ย่อมมีชื่อเสียงใคร ๆ ก็พอใจ การสอนการ
เรียนก็ได้ผล การแข่งขันกีฬาต่าง ๆ ก็ไม่แพ้
โรงเรียนอื่นหรือคณะอื่น และถ้าหากว่าคนไทย
ทั้งประเทศสยามสามัคคีกัน โดยไม่ชอบทะเลาะ
วิวาทกัน ทำมาหากินโดยความสัตย์สุจริตด้วยกัน
มีสินค้าที่ต่างคนต่างทำขึ้นในเมืองไทย ก็ซื้อขาย
แลกเปลี่ยนกัน และขายส่งออกต่างประเทศ เงิน
ก็ไม่ค่อยออกไปนอกประเทศมากมายนัก เช่นนั้นคน
ไทยทั้งหลายรวมทั้งตัวเราผู้เป็นเด็กก็จะมีแต่ความ
สุขความเจริญ มีเกียรติยศชื่อเสียงมาก สมกับ
บทรับรองของสามัคยาจารย์คนหนึ่ง ในเพลงโอดกั
แลงไซน์ ว่า

อันความกลมเกลียว กันเป็นใจเดียวประเสริฐศรี
ทุกสิ่งประสงคั่งใจ จักเสร็จสมได้ด้วยสามัคคี

(ย่อความสำหรับการอ่านเอาเรื่อง)

๑. ผู้ที่มีเพื่อนฝูง นอกจากจะต้องประพฤติ
ดีต่อเพื่อนด้วย กาย วาจา และน้ำใจแล้ว จะต้อง

ทำตนของตนเป็นผู้ที่มีใจดีด้วย

๒. ผู้ที่มีใจดีย่อมไม่เบียดเบียนผู้อื่น ไม่ข่ม
 เหยียดใคร ต้องมีความกรุณาต่อสัตว์ ไม่ชุกชน
 ทำลายของที่สวดยาม เช่นต้นไม้ข้างถนนหลวง
 ต้องเป็นผู้ที่ประพฤติแต่สิ่งที่ดีที่ชอบ ทำอะไรไม่
 เดือดร้อนผู้อื่น ไม่ผิดพลาดบ่อย ๆ ไม่เอาแต่ได้
 ของตนฝ่ายเดียว

๓. การช่วยเหลือระหว่างเพื่อนต่อเพื่อนด้วย
 กัน เป็นข้อสำคัญมาก เมื่อเขาหยอกกันเจ็บเด็ก
 น้อยอย่าโกรธกัน ต้องอดทน งานที่ช่วยเพื่อน
 ต้องทำให้เสร็จ แม้จะลำบากก็จำต้องมานะอดทน
 ทำให้ได้ เวลาเพื่อนทำบุญคุณแก่เราแม้แต่เล็กน้อย
 อย่าลืมใช้คำว่าขอบใจ

๔ ความสามัคคีในบ้านทำให้คนในบ้านมี
 ความสุขความเจริญ ถ้าในโรงเรียนนักเรียนมีความ
 สามัคคีกันดี โรงเรียนก็มีชื่อเสียง การเรียนก็ไต่
 ผล การเล่นก็ไม่แพ้ใคร และถ้าหากว่าคนทั้ง

ประเทศสยามมีความสามัคคีกัน การวิวาทกันก็ไม่มี
ของที่คนไทยทำนั้นก็ซื้อขายแลกเปลี่ยนกันใช้ เงิน
ก็ไม่ออกไปนอกประเทศ เมื่อเป็นดังนี้ ทุกๆ คนที่
เป็นคนไทยรวมทั้งตัวเรา ก็มีความสุขความเจริญ
ทั่วหน้า.

นายฮัม ศรีหงส์ ผู้พิมพ์โฆษณา

โรงพิมพ์ศรีหงส์: มุมถนนอุณากรรณ พ.ศ. ๒๔๗๗

(สำเนา)

ใบอนุญาตให้ใช้แบบเรียน

ฉบับที่ ๑๒๐ / ๗๙๘

วันที่ ๗ เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๓๘

หนังสือแบบเรียนประถมจรรยา เล่ม ๒ ของ
รองอำมาตย์โท สนิท สุขสมาน พิมพ์ครั้งที่สอง จำนวน
ห้าพันฉบับ ใน พ.ศ. ๒๕๓๘

เจ้าหน้าที่ได้ตรวจแล้ว อนุญาตให้ในโรงเรียนได้

(ลงนาม) สุกอนวิทย์ศึกษากร

รักษาการแทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงธรรมการ

(ใช้ได้เฉพาะในการพิมพ์คราวนี้เท่านั้น และห้ามมิให้นำไป
อนุญาตนี้ไปพิมพ์ในหนังสือเรื่องอื่น ที่มิได้รับอนุญาต เป็น
อันขาด)